

Toetsingsadvies over het
milieu-effectrapport
Landinrichting Drachten

18 december 1996

545-85

ISBN 90-421-0141-5
Utrecht, Commissie voor de milieu-effectrapportage.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan Gedeputeerde Staten van
Friesland
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

uw kenmerk
MO/96-83982/B4

uw brief
d.d. 30 augustus 1996

ons kenmerk
U827-96/Mo/nm/545-86

onderwerp
Toetsingsadvies over het MER Landin-
richting Drachten

doorkiesnr.
(030) 234 76 07

Utrecht,
18 december 1996

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het landinrichtingsproject Drachten. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

Ing. E.M. Mastenbroek
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Landinrichting Drachten

Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport
Landinrichting Drachten

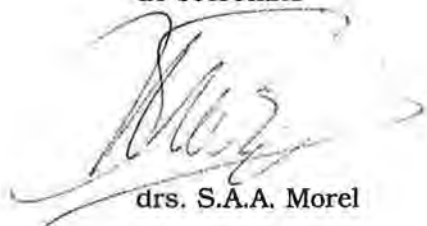
Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieu-effectrapport over
Landinrichting Drachten,

uitgebracht aan het College van Gedeputeerde Staten van Friesland door de Commissie voor
de milieueffectrapportage; namens deze,

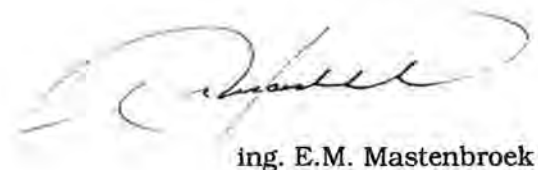
de werkgroep m.e.r. Landinrichting Drachten

de secretaris

de voorzitter

drs. S.A.A. Morel

ing. E.M. Mastenbroek

Utrecht, 18 december 1996

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over het MER	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Toelichting	2
3. Aanbevelingen voor de besluitvorming en de verdere planuitwerking	3
3.1 Landschapsecologie	3
3.2 Weging van visueel ruimtelijke factoren in de alternatieven	5
3.3 Beheer van de singels	6
3.4 Verkaveling	7
3.5 Kavelaanvaarding	8

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 30 augustus 1996, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 168 d.d. 2 september 1996
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De Landinrichtingscommissie Drachten heeft het voornemen een ruilverkaveling te realiseren. Het landinrichtingsproject 'Drachten' is gelegen in de gemeente Smallingerland en heeft een oppervlakte van 2530 ha.

Ten behoeve van de besluitvorming over het landinrichtingsplan dient een MER te worden opgesteld. De m.e.r.-procedure voor het landinrichtingsproject Drachten is formeel gekoppeld aan de besluitvorming over het ontwerp-plan voor het gebied. In het ontwerp-plan wordt het landinrichtingsplan in detail beschreven en is een keuze tussen alternatieve plannen niet meer aan de orde. Om het wezenlijke element van m.e.r., het beschrijven van alternatieven met hun milieugevolgen, tot zijn recht te kunnen laten komen, is er voor gekozen het MER te koppelen aan het voor-ontwerp-plan. In deze fase staat namelijk de keuze tussen planalternatieven centraal.

Gedeputeerde Staten van de provincie Friesland treden in deze procedure op als bevoegd gezag.

Bij brief van 30 augustus 1996 (bijlage 1) is de Commissie door het bevoegd gezag verzocht advies uit te brengen over de inhoud van het MER. Het MER is als integraal onderdeel van het voor-ontwerpplan met ingang van 2 september 1996 ter inzage gelegd (bijlage 2).

De Commissie heeft beoordeeld of het MER voldoende informatie bevat om de besluiten te nemen en daarbij op grond van artikel 7.26 van de Wm getoetst:

- aan de richtlijnen voor het MER¹], zoals vastgesteld op 24 januari 1994 door Gedeputeerde Staten van Friesland;
- op eventuele onjuistheden²];
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER³].

Deze beoordeling is uitgevoerd door een werkgroep van de Commissie. De samenstelling van de werkgroep is vermeld in bijlage 3.

Conform artikel 7.26 tweede lid (Wm) heeft de Commissie via het bevoegd gezag de inspraakreacties op het MER ontvangen (zie bijlage 4). Voorzover deze betrekking hebben op de milieu-aspecten en voorzover relevant geacht, wordt in voetnoten naar deze inspraakreacties verwezen.

Hoofdstuk 2 van dit advies bevat het oordeel van de Commissie over het MER. In hoofdstuk 3 geeft de Commissie opmerkingen over het MER met aanbevelingen/conclusies die in het vervolg van de besluitvorming of bij de evaluatie achteraf betrokken kunnen worden.

---

1 Wm, artikel 7.23, lid 2.

2 Wm, artikel 7.23, lid 2.

3 Wm, artikel 7.10.

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

Het Voorontwerp/Milieu-effectrapport (VOP/MER) biedt inzicht in de voorgenomen activiteit, de alternatieven en de milieugevolgen op een detailniveau dat toereikend is voor het maken van strategische keuzen over de alternatieven in dit stadium van de planvorming. De Commissie is daarom van oordeel dat het VOP/MER **voldoende** informatie biedt om het milieubelang een volwaardige rol te laten spelen bij besluitvorming over het voorontwerpplan voor de voorgenomen ruilverkaveling 'Drachten'.

2.2 Toelichting

In de fase van besluitvorming over het voorontwerpplan wordt een afweging gemaakt van alternatieven op een strategisch niveau: het betreft de hoofdlijnen van de visueel ruimtelijke, landbouwkundige en ecologische ontwikkelingen in het plangebied. De beschrijving van alternatieven en milieugevolgen in het VOP/MER sluit aan op deze hoofdlijnen. De milieu-effecten die onderscheidend zijn voor de alternatieven zijn op een detailniveau beschreven dat volgens de Commissie goed aansluit bij het karakter van een voorontwerpplan. Meer gedetailleerde planvorming vindt niet plaats in dit stadium, maar in de fase van het opstellen en uitwerken tot het (concept)ontwerpplan. Het gaat dan bijvoorbeeld om maatregelen op het gebied van waterbeheersings- en kavelaanvaardingswerken (bijvoorbeeld ruimtelijke differentiatie in aanleg en dempen van sloten en egaliseren van percelen) en op het gebied van visueel ruimtelijke aspecten (waar worden singels geplant, hoeveel singels zullen verdwijnen). Deze maatregelen kunnen leiden tot belangrijke milieugevolgen in het plangebied.

Het VOP/MER geeft in dit stadium nog geen beeld van die milieugevolgen. In het vervolgtraject van de planontwikkeling zullen deze maatregelen en gevolgen duidelijk moeten worden. De Commissie doet daarvoor in dit advies een aantal aanbevelingen. Deze hebben betrekking op:

- het ecologisch functioneren van het gebied, de effectbeschrijving van de alternatieven, mede in relatie tot de toetsbaarheid van de informatie in het VOP/MER en het ontwikkelen van alternatieven in VOP/MER-en;
- beheer van de singels;
- de verkaveling en de kavelaanvaardingswerken;

Daarnaast doet de Commissie een aanbeveling voor de waardering van de visueel ruimtelijke factoren in de ontwikkelde alternatieven.

De Commissie constateert dat het vigerende beleidskader voor Drachten duidelijk is weergegeven in het MER. Hoofddoelstelling is "het realiseren van een samenhangende hoofdstructuur van singels, waarbinnen landbouwkundige schaalvergroting (tot bijvoorbeeld circa 3 ha.) mogelijk is. De hoofdstructuur bestaat bij voorkeur uit beplanting langs wegen en waterlopen uit goed ontwikkelde (tweezijdige) elzensingels" (uit: streekplan Friesland). Daarnaast zal het reservaatgebied "De Leijen" gerealiseerd moeten worden. De beleidsop-

zal het reservaatgebied "De Leijen" gerealiseerd moeten worden. De beleidsopdracht laat weinig ruimte voor alternatieven. De Commissie is van mening dat binnen de beschikbare ruimte duidelijk onderscheidende alternatieven zijn ontwikkeld. Het onderscheid heeft in hoofdzaak betrekking op de verbetering van de verkaveling en de visueel-ruimtelijke ontwikkeling. Het 'streekeigen alternatief' richt zich op perceelsvergroting tot 3 ha. en ontwikkeling en behoud van het kleinschalige elzensingellandschap waarvan het beheer in handen komt van particulieren. Het 'duurzame alternatief' richt zich op perceelsvergroting tot 4 ha. en de ontwikkeling van een grootschalige landschap met brede bossingels, waarvan het beheer in handen komt van terreinbeheerders. De alternatieven worden op een overzichtelijke wijze gepresenteerd.

Voor het overige is het MER toegankelijk en biedt tegelijkertijd veel informatie. Een goed evenwicht is gevonden tussen de informatie in het MER en in het achtergrondrapport. Op een aantal punten was meer diepgang in de informatie mogelijk geweest. De aanbevelingen in hoofdstuk drie gaan in op de wijze waarop deze diepgang in het vervolgtraject van de besluitvorming alsnog kan worden bereikt.

Er is nog geen ervaring met een VOP/MER in de besluitvorming. Ook de Commissie heeft nog geen inzicht in de praktische gebruikswaarde van het VOP/MER. Dat zal tijdens de verdere procedure naar voren moeten komen. Tegen deze achtergrond gaat de Commissie hieronder in op een aantal aspecten van het VOP/MER die relevant kunnen zijn in die verdere besluitvorming. Deze opmerkingen laten het positieve oordeel van de Commissie onverlet, namelijk dat het VOP/MER Drachten de essentiële milieu-informatie bevat voor de besluitvorming op het strategische niveau dat bij het voorontwerp aan de orde is. De kritische kanttekeningen in hoofdstuk drie over het VOP/MER Drachten kunnen tevens worden gezien als opmerkingen die van belang zijn voor het opstellen van VOP/MER'en in het algemeen.

In deze toetsing beperkt de Commissie zich niet alleen tot de milieu-aspecten, maar betreft zij ook de informatie over de landbouwkundige situatie bij haar advies. In het gebied Drachten bepalen die ontwikkelingen immers in hoge mate de landschappelijke inrichting van het gebied, het belangrijkste onderscheidende thema in de alternatieven.

3. AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING EN DE VERDERE PLANUITWERKING

3.1 Landschapsecologie

Het MER besteedt weinig aandacht aan de (landschaps)ecologische waarden in het gebied, de belangrijkste abiotische factoren die sturing geven aan de ecologische processen en de betekenis daarvan voor de planvorming. De effecten van de alternatieven kunnen daarom nog niet volledig (kwantitatief) worden beoordeeld. In het MER zijn de alternatieven op basis van hoofdzakelijk kwalitatieve effectbeschrijvingen echter ten opzichte van elkaar juist gepositioneerd. Voor de keuze uit de alternatieven is het ontbreken van meer gedetail-

leerde, kwantitatieve effectbeschrijvingen dan ook niet van belang: in alle alternatieven kunnen de hieronder aangegeven punten worden uitgewerkt. Wel is de Commissie van mening dat deze punten zouden moeten worden uitgewerkt voor de uiteindelijke vaststelling van het landinrichtingsplan. Hierdoor ontstaat meer evenwicht tussen de effectiviteit van de plannen die is afgeleid van de mate waarin de doelen bereikt worden, en de (onbedoelde) ecologische effecten van de landinrichting. Belangrijke voorbeelden van uit te werken aspecten zijn:

- de hydrologische relaties binnen het plangebied en de mogelijkheden en randvoorwaarden die daaruit voortkomen voor het realiseren van de gewenste ecologische infrastructuur;
  - de vormgeving van de twee geprojecteerde ecologische verbindingzones in het gebied (zie pag. 6 deel IV): wat is de essentie van deze verbindingzone, welke gebieden dienen verbonden te worden en hoe wordt de verbindingzone ingericht en beheerd?
  - de mogelijkheid en wenselijkheid bufferzones aan te leggen rond dobben en wellicht rond het reservaat de Leyen;
  - de ecologische relatie tussen de Leyen en de Veenkom en de inrichtingseisen die daaruit voor beide gebieden voortkomen;
  - het accentueren van het verschil tussen het heideontginningslandschap en de hoogveenontginning in de inrichting. Dit zijn landschapsecologisch en cultuurhistorisch duidelijk verschillende eenheden;
  - de effecten op de waterkwaliteit van de nalevering van voedingsstoffen vanuit sterk geëutrofiëerde waterbodems;
  - de wenselijkheid van recreatief en agrarisch medegebruik in het geplande reservaat in relatie tot de te ontwikkelen natuurdoelen en de gewenste zoning daarvan.
- De Commissie adviseert in de inspraak/reactienota aan te geven hoe de bovengenoemde aspecten in de verdere planvorming kunnen worden uitgewerkt. Daarbij kan worden uitgegaan van de aanwezige bodemkundige waarden, de geohydrologische opbouw en relaties in het gebied en de opbouw van de natte ecologische infrastructuur met inbegrip van het voorkomen en de ligging van natuurwaarden en hun ecologische randvoorwaarden⁴. Bij voorkeur wordt hierbij gebruik gemaakt van overzichtelijk kaartmateriaal. Bij de verdere uitwerking in het ontwerpplan adviseert de Commissie ook op een meer kwantitatieve wijze de ecologische effecten van de ontwikkelingen aan te geven. De Commissie is van mening dat hierdoor

4 De Commissie beveelt aan hierbij aan te geven:

- of nog kan worden rekening gehouden met de weidevogelstand in het reservaatgebied de Leyen, en met andere waardevolle elementen (inspraakreacties 1 en 6, bijlage 4), afgezet tegen de achtergrond van de natuurdoelen;
- hoe bij de ecologische verbindingzone de potentiële waarden van de veenkom kunnen worden benut en welke mogelijkheden de stadsontwikkeling Drachten hiertoe biedt (inspraakreactie 2 en 4, bijlage 4);
- hoe het verlies van aardkundige waarden voorkomen kan worden (inspraakreactie 2, bijlage 4);
- hoe kan worden rekening gehouden met de Lits en de Leijen (inspraakreactie 9, bijlage 4);
- hoe het reservaatgebied de Leijen kan worden benut voor de verbetering van de kwaliteit van het watersysteem van de Leijen en hoe de waterkwaliteit van sloten en wijken zelf kan worden verbeterd (inspraakreactie 9, bijlage 4);
- wat de visie is op het realiseren van bosjes (inspraakreacties 4 en 21, bijlage 4);
- wat de visie is op het realiseren van fietspaden (ook buiten het reservaat), mede in relatie tot de aanwezigheid van natuur en aardheidkundige en geografische kenmerken in het gebied (zie vele inspraakreacties, bijlage 4).

het milieuvriendelijke karakter van het ontwerp op een hoger niveau kan worden getild, zonder afbreuk te doen aan de landbouwkundige doelen.

Over het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) merkt de Commissie voorts het volgende op. Het MMA scoort in het VOP/MER hoog wat betreft de overall natuurwaarde. Dit wordt veroorzaakt door de typische singelvogels (gekraagde roodstaart en heggemus) hoger te waarderen dan bosvogels. Men gaat er kennelijk van uit dat de aanleg van dubbelzijdige singels in het MMA een verdubbeling van de typische singelvogels geeft. Het gaat echter bij deze vogels om lage dichtheden. Bovendien zijn het territoriumvogels die aan de overkant van de sloot geen concurrent zullen verdragen. De conclusie dat verdubbeling optreedt is dus twijfelachtig. Uit literatuur blijkt dat andere zaken zoals ondergroei, hoogte van singels met oude bomen) minstens van even groot belang zijn. Deze kunnen worden gerealiseerd door meer specifieke beheersmaatregelen (zie paragraaf 3.3 van dit advies).

- De Commissie beveelt aan in de inspraak/reactienota aan te geven in hoeverre het streekeigen alternatief mogelijkheden biedt de dichtheid van singelvogels te verhogen, en aan te geven in hoeverre dit alternatief ten aanzien van natuurwaarden beschouwd kan worden als het meest milieuvriendelijke alternatief.

3.2 Weging van visueel ruimtelijke factoren in de alternatieven

De verschillen tussen de alternatieven worden voor een belangrijk deel bepaald door ruimtelijke kenmerken. Voor de beoordeling en waardering van de ruimtelijke effecten is het daarom van belang dat de daarbij gehanteerde criteria duidelijk worden benoemd en consequent worden gehanteerd. Dit is in het MER niet altijd zorgvuldig gedaan. De belangrijkste gehanteerde criteria zijn 'variatie', 'kleinschaligheid' en 'herkenbaarheid'. De Commissie maakt de volgende kanttekeningen bij het hanteren van deze begrippen in het VOP/MER, gevolgd door een aanbeveling voor de besluitvorming:

- *variatie:*
Het VOP/MER beschouwt de aanwezige variatie in het gebied een gevolg van de aanwezigheid van elzensingels en wijken in bepaald stramien. Het verdwijnen van singels vergroot in eerste instantie de variatie als ruimte maat, maar de samenhang neemt af. Dit leidt uiteindelijk tot een situatie zonder samenhang en zonder variatie, waardoor monotonie ontstaat. Daaraan kan worden toegevoegd dat de variatie ook samenhangt met het naast elkaar bestaan van hoogveen-, heide- en laagveenontginningen waaraan natuurlijke verschillen in bodemgesteldheid en occupatiegeschiedenis zijn af te lezen.
- *kleinschaligheid:*
Kleinschaligheid en beslotenheid kan men als doelstelling op zichzelf, zonder motivatie en het leggen van verbanden, niet hanteren. Kleinschaligheid in de zin van beslotenheid is hier alleen van waarde als het in samenhang met de geschiedenis en de ecologische kenmerken wordt beschouwd. Ruimtelijk gezien is het voorkomen van kleine ruimten alleen van waarde voor de beleving als er een afwisseling is met grote ruimten.

- *herkenbaarheid*

Herkenbaarheid wordt in het VOP/MER gekoppeld aan "identiteit". Dat wil zeggen dat men het gebied als geheel kan onderscheiden van andere gebieden en de delen binnen het gebied ten opzichte van elkaar. Dit komt doordat de kenmerken (ruimtelijk patroon, afzonderlijke elementen zoals gebouwen en waterlopen, beplantingen) en eigen gezicht hebben. Wanneer tevens bedoeld wordt dat de wordingsgeschiedenis afleesbaar is, dan wordt te veel op één hoop gegooid. Beter is het om dit aspect apart te beschouwen. Wat ontbreekt in de beschouwing is de parallelliteit van evenwijdige lijn-vormige elementen (wegen, sloten, wijken, singels) als typerend kenmerk van een groot deel van het gebied. In de vogelvluchtschets voor het duurzaam alternatief komt dit goed tot uiting.

Men moet deze criteria bij de beoordeling en waardering van de alternatieven in samenhang beschouwen. Een maximalisering van afzonderlijke kenmerken geeft op zich geen verbetering en zal zelfs tot monotonie en gebrek aan ruimtelijke kwaliteit kunnen leiden. Een voorbeeld hiervan is het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA). De dichte dwarssingels doen afbreuk aan de zichtbaarheid van de parallelle ordening van vlakken en lijnen. De twee plusjes bij identiteit/herkenbaarheid zijn dan ook niet juist en zijn eerder als negatief aan te merken.

- De Commissie adviseert in de inspraak/reactienota aan te geven hoe men de hierboven geschetste criteria heeft gehanteerd, waarbij wordt aangegeven of de overwegingen die de Commissie hierboven heeft gegeven aanleiding vormen voor het wijzigen van de waardering van (onderdelen van) de alternatieven. In schema 4.1 zijn variatie en kleinschaligheid niet genoemd. Als dat wel wordt gedaan, zou men bij de waardering van de alternatieven tot andere conclusies kunnen komen. Dit is van belang omdat de alternatieven zich vooral onderscheiden in de visueel ruimtelijke ontwikkeling. De geboden informatie leidt niet vanzelfsprekend tot de conclusies over dit aspect in het VOP/MER. Een juiste onderbouwing, rekening houdend met de bovengenoemde kanttekeningen leidt tevens tot een betere positionering van het MMA.

3.3 Beheer van de singels

Een bepalende factor voor de duurzaamheid van de alternatieven is de mogelijkheid de elzen- en bossingels in kwalitatief goede staat te houden. Essentieel daarvoor is dat er een goede beheers- en onderhoudsregeling wordt getroffen, en dat de singels in bestemmingsplannen en middels kapverboden worden beschermd. Het VOP/MER gaat op de haalbaarheid hiervan niet in, echter erkent dit wel als leemte in kennis.

- De Commissie adviseert in de inspraak/reactienota aan te geven hoe in de alternatieven de elzen- en bossingels planologisch en door middel van onderhoudsregelingen kunnen worden beschermd⁵). Belangrijke elementen daarbij zijn:

---

5 Zie ook inspraakreacties 10 en 16, bijlage 4.

- de mate waarin agrariërs en/of particuliere organisaties bereid zijn aan het onderhoud bij te dragen, dan wel daartoe verplicht kunnen worden;
- het instellen van extensief perceelrandenbeheer om te voorkomen dat vee de singels kan beschadigen en om te voorkomen dat overmatige bemesting optreedt;
- rekening houden met het ontstaan van gevarieerde onderbegroeting en het behoud van oude bomen zodat geschikte biotopen ontstaan voor typische singel- dan wel bosvogels.

Tevens adviseert de Commissie aan te geven wat de consequentie is voor de weging van en keuze tussen de alternatieven als in één of meerdere alternatieven een duurzame onderhoudsregeling niet haalbaar blijkt te zijn.

3.4 Verkaveling

De omschrijving van de landbouwkundige problemen met betrekking tot de verkaveling geeft weinig informatie over de (te) smalle percelen en de consequenties voor de inrichting. Ruim 60% van de gronden ligt in percelen kleiner dan 1,7 ha., die veelal smaller zijn dan 65 meter. Veel percelen zijn niet egaal. De richtlijnen schrijven hierover (pagina 6): "de bedrijfsstructuur en de externe productiefactoren (smalle percelen, onegale maaiveldligging, slechte detailontwatering) bemoeilijken in delen van het gebied het doorvoeren van landbouwkundige technieken, die de emissie van ammoniak moeten terugbrengen". Deze smalle percelen vormen derhalve een groot probleem bij het streven naar een efficiënte bedrijfsvoering waartoe de landbouw in dit gebied volgens het streekplan de ruimte moet krijgen. Op pagina 8 van deel IV van het VOP/MER staat vermeld dat wordt gestreefd naar een lengte-breedte verhouding van 3:1. Om dit te bereiken spreekt het MER over het dempen van sloten. Uit het MER kan echter, door het ontbreken van goede topografische kaarten, niet worden opgemaakt dat deze perceelsmaat kan worden gerealiseerd zonder het dempen van wijken.

- De Commissie beveelt aan in de inspraak/reactienota aan te geven of de gewenste maatvoering van percelen in de alternatieven gerealiseerd kan worden met het behoud van de wijken⁶], ook als in de toekomst verdere schaalvergroting zou optreden. Hierdoor ontstaat een duidelijker beeld van de nieuwe verkavelingssituatie en van de landschappelijke consequenties. In verband met de toetsbaarheid van de gegevens beveelt de Commissie aan hierbij gebruik te maken van gedetailleerder (topografisch) kaartmateriaal dan in het VOP/MER is gepresenteerd.

In het streekeigen alternatief worden de percelen vergroot tot 2,5-3,0 ha. Bij de onderbouwing van de inrichtingseisen voor landbouw in het achtergronddocument wordt uitgegaan van een benodigde perceelsgrootte variërend van 1,5 tot meer dan 4 ha., afhankelijk van de bedrijfsgrootte en de intensiteit van bedrijven. Ook in het VOP/MER wordt bij het duurzaam alternatief aangegeven dat de economisch optimale perceelsgrootte thans circa 4 ha. is. Op grond van

6 Zie ook inspraakreactie 4, bijlage 4.

deze overwegingen ontstaan er twijfels of de voorgestelde perceelsgrootte in het streekeigen alternatief (het voorkeursalternatief) voldoende zal blijken te zijn.

- De Commissie beveelt aan in de inspraak/reactienota aan te geven wat de consequenties zijn voor het landschapsplan van een verdere schaalvergroting in de landbouw dan de 2,5-3 ha. waarvan bij de planvorming is uitgegaan.

3.5 Kavelaanvaarding

In de vorige paragraaf is al gesteld dat veel percelen in het gebied niet egaal zijn en een slechte detailontwatering bezitten. In het VOP/MER wordt dan ook bij alle alternatieven aangegeven dat kavelaanvaardingswerken worden uitgevoerd zoals het graven en opschonen van sloten, het verleggen en aanleggen van dammen en egalisatie en opruimingswerkzaamheden. In het gebied Drachten kunnen juist dergelijke werkzaamheden belangrijke verstoring van het micro-reliëf en de ontwatering veroorzaken met mogelijk belangrijke gevolgen voor natuur- en aardwetenschappelijke waarden.

- De Commissie realiseert zich dat kavelaanvaardingswerken nog niet goed kunnen worden uitgewerkt op het niveau van het VOP/MER moet worden uitgewerkt. Zij beveelt aan ten behoeve van de verdere uitwerking van het ontwerpplan aan te geven waar dergelijke kavelaanvaardingswerkzaamheden uit oogpunt van de aanwezigheid van aardkundige en (hydro)ecologische waarden uitdrukkelijk niet kunnen/mogen worden uitgevoerd. Hierbij moet worden uitgegaan van een gedetailleerder inzicht in deze waarden in het gebied dan in het VOP/MER is aangegeven. Tevens beveelt de Commissie aan in het ontwerpplan al zoveel mogelijk inzicht te geven in de aard, de omvang en de ruimtelijke differentiatie van de kavelaanvaardingswerken, de invloed ervan op het microreliëf en de ontwatering, de effecten op natuurwaarden en de mogelijkheden deze effecten te beperken.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het
milieu-effectrapport
Landinrichting Drachten

(bijlagen 1 t/m 4)

(groen)

(g.)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 30 augustus 1996 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

provinsje fryslân
provincie friesland

postbus 20120
8900 hm Leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25

Commissie voor de milieu-effectrapportage,
Arthur van Schendelstraat 800,
Postbus 2345,
3500 GH UTRECHT.

Leeuwarden, 30 augustus 1996.

Ons kenmerk : MO/96-83982/B4
Afdeling : Landelijk Gebied
Toestel : ...293/A.Bilijam/J
Uw kenmerk : -
Bijlage(n) : div.

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen op	02 SEP. 1996
nummer	1351-96
dossier	546-554/m59 5x
kopie naar	(0.)-Sc-pres-b'n

Onderwerp:
Toepassing Wet Milieubeheer; ruilverkaveling Drachten
toezending VOP/MER c.a.

Hierbij zenden wij u vijf exemplaren van het voorontwerp-landinrichtingsplan/milieu-effectrapport (VOP/MER) voor de ruilverkaveling Drachten. Tevens zenden wij u een exemplaar van de tekst van de openbare kennisgeving.

De ruilverkaveling is gericht op het treffen van maatregelen en voorzieningen in het landelijk gebied voor landbouw, natuur, landschap, cultuurhistorie, openluchtrecreatie en milieukwaliteit. Het landinrichtingsgebied ligt ten noordoosten van Drachten, en in zijn geheel in de gemeente Smallingerland. De oppervlakte bedraagt ca. 2.530 ha.

Het VOP/MER hebben wij op 7 augustus 1996 ontvangen van de LBL, mede namens de LC Drachten en is ingeschreven onder nummer MO/96-83982.

Het VOP/MER wordt vanaf 2 september 1996 ter inzage gelegd. Vanaf die datum tot en met 1 december 1996 is het mogelijk om schriftelijk te reageren op het VOP/MER. Voor details verwijzen wij naar bijgevoegde openbare kennisgeving.

Wij hebben besloten gedurende de fase van inspraak op het VOP/MER een aantal taken te delegeren naar de LC Drachten. De omvang van deze delegatie is weergegeven in onze brief naar de LC Drachten als reactie op het ingediende VOP/MER. Een afschrift van deze brief hebt u inmiddels ontvangen. Kortheidshalve verwijzen wij naar dat afschrift.

Wij verzoeken u ons tot of op uiterlijk op 3 januari 1997 te adviseren over de inhoud van het VOP/MER op grond van de Wet milieubeheer, onze richtlijnen van 24 januari 1994 en met inachtneming van onze reactie aan de LC op het VOP/MER.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de heer A. Bilijan, afdeling landelijk gebied (058-2925293) of met de heer S. Akkerman, werkzaam bij de afdeling milieuvergunningen (058-2925335).

Gedeputeerde staten van Friesland,

 voorzitter,

 loco-griffier.

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de toetsingsprocedure in Staatscourant nr. 168 d.d. 2 september 1996

RUILVERKAVELING DRACHTEN

Kennisgeving ingevolge artikel 77.2 van de Landinrichtingswet en artikel 7.30 en 7.31 van de Wet Milieubeheer

START INSPRAAK VOORONTWERP-LANDINRICHTINGS- PLAN/MILIEU-EFFECTRAPPORT

De Landinrichtingscommissie voor de ruilverkaveling Drachten maakt mede namens Gedeputeerde Staten van Friesland bekend dat met ingang van 2 september 1996 voor genoemde ruilverkaveling het voorontwerp-landinrichtingsplan met bijbehorend milieu-effectrapport in de inspraak is gebracht. Het rapport ligt tijdens kantooruren ter inzage op de volgende adressen:

- districtskantoor dienst Landinrichting en Beheer Landbouwgronden
Beetsterzwaag, Beetsterweg 12a, Beetsterzwaag
- Provinciehuis Friesland
Tweebaksmarkt 52, Leeuwarden
- gemeentehuis te Drachten
Gauke Boelensstraat 2, Drachten
- kantoor waterschap Lits en Lauwers
J. Binneslaan 2b, Surhulsterveen

In het gebied wordt een aantal voorlichtings- en inspraakbijeenkomsten gehouden. De inspraakavonden zijn tevens hoorzitting in het kader van de milieu-effectrapportage.

12 september voorlichtingsavond	Partycentrum Vreewijk, Folgeren 14, Drachten
19 september voorlichtingsavond	Partycentrum Vreewijk, Folgeren 14, Drachten
26 september bijz. voorlichtingsavond	Partycentrum Vreewijk, Folgeren 14, Drachten
1 oktober inspraakavond	herberg van Smallingerland, Mulderplein 2, Rottevalle
2 oktober inspraakavond	De Nieuwe Aanleg, Alde Wei 14, Drachtstercompagnie
8 oktober inspraakavond	café Sportlust, Buorren 36, Houtgehage
10 oktober inspraakavond	Partycentrum Vreewijk, Folgeren 14, Drachten

Alle data aanvang 19.45 uur.

Het voorontwerp-landinrichtingsplan en het milieu-effectrapport zijn kosteloos verkrijgbaar bij het secretariaat van de Landinrichtingscommissie voor de ruilverkaveling Drachten. Schriftelijke inspraakreacties kunnen door een ieder tot en met 1 december 1996 bij het secretariaat worden ingediend:

Secretariaat Landinrichtingscommissie Drachten
Postbus 60
9244 ZW Beetsterzwaag
tel. 0512-382161 (8.30 - 12.30 uur)

De Landinrichtingscommissie Drachten,
mede namens GS van Friesland

L. Atsma, voorzitter

B.L. Schaap, wnd. secretaris

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Landinrichtingscommissie Drachten

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Friesland

Besluit: vaststelling landinrichtingsplan ingevolge artikel 81 van de Landinrichtingswet

Categorie Besluit m.e.r.: 9.2 Herziene Besluit m.e.r.

Activiteit: De voorgenomen activiteit betreft de planvorming en uitvoering van de herinrichting voor het gebied Drachten. De oppervlakte van het landinrichtingsgebied Drachten bedraagt circa 2350 ha.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 22 september 1993
richtlijnenadvies uitgebracht: 9 december 1993
vastgestelde richtlijnen: 24 januari 1994
bekendmaking MER: 2 september 1996
toetsingsadvies uitgebracht: 18 december 1996

Bijzonderheden: De Commissie concludeert dat het VOP/MER voldoende informatie biedt voor de besluitvorming op het strategische niveau van een VOP/MER. De beschrijving van de alternatieven en de milieugevolgen sluit aan bij dit strategische niveau. Binnen de beschikbare ruimte van het beleidskader zijn duidelijk onderscheidende alternatieven ontwikkeld. De Commissie concludeert tevens dat het VOP/MER in dit stadium van de planontwikkeling nog geen duidelijk beeld geeft van de precieze maatregelen en daaraan verbonden milieugevolgen. In het vervolgtraject van de planontwikkeling zullen deze maatregelen en gevolgen duidelijk moeten worden. De Commissie doet daarvoor in het advies een aantal aanbevelingen die betrekking hebben op het (landschaps)ecologisch functioneren van het gebied, de verkaveling en de kavelaanvaardingswerken en het beheer van de singels. Daarnaast doet de Commissie een aanbeveling voor de waardering van de visueel ruimtelijke factoren in de ontwikkelde alternatieven.

Samenstelling van de werkgroep:

mevrouw ir. W. van Eck;
ir. J.C. Siepman;
ing. E.M. Mastenbroek (voorzitter);
dr. N.P.J. de Vries;
prof.ir. M.J. Vroom.

Secretaris van de werkgroep: mr. R.J. Sielcken (richtlijnenadvies en voortoetsing), drs. S.A.A. Morel (toetsingsadvies).

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	961127	Vogelwachtvereniging Opeinde e.o.	Opeinde	961209
2.	961128	Leefbaar Friesland, werkgroep Drachten	Drachten	961209
3.	961229	Dorpsbelang Opeinde	Opeinde	961209
4.	961129	Friese Milieu Federatie	Leeuwarden	961209
5.	961126	De GroenLinksfractie in Smallinge- land	Rottevalle	961209
6.	961127	Natuurbeschermingsproject	Opeinde	961209
7.	9611--	H.J. Kielstra	Opeinde	961209
8.	961125	N. Wouda en A. Wouda-Wälter	Kootstertille / Rottevalle	961209
9.	961122	Waterschap Friesland	Leeuwarden	961209
10.	961124	Vereniging Milieugroep Rottevalle e.o.	Eastermar	961209
11.	961125	Minze en Femke v.d. Meulen	Opeinde	961209
12.	961118	Plaatselijk Belang Drachtstercom- pagnie	Drachtster- compagnie	961209
13.	961118	Vogelwacht Rottevalle	Rottevalle	961209
14.	961118	E. visser	Opeinde	961209
15.	961105	F. Bosma	Rottevalle	961209
16.	961029	Landschapsbeheer Friesland	Drachten	961209
17.	961023	De heer en mevrouw Jansma- Jongsma	Opeinde	961209
18.	961024	Pastoraal centrum "Heliatros"	Rottevalle	961209
19.	961003	Familie Van der Vlugt	Drachtster- compagnie	961209
20.	961209	F. Haisma	Rottevalle	961209
21.	9610--	Vogelwacht De Kompenije	Drachtster- Compagnie	961209

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
22.	961001	Dorpsbelang Rottevall	Rottevalle	961209
23.	9609--	Wild Beheer Eenheid Drachten e.o.	-	961209
24.	960929	Stichting Vrienden van het Pastoraal Centrum Heiliatros, Rottevalle	Rottevalle	961209
25.	960928	Hans de Jong	Drachtster-compagnie	961209
26.	960911	E. Mulder	Drachten	961209